**ਸੰਦਰਜਨ**

**ਬਨਾਮ**

**ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ**

**ਨਿਰੋਧਕ ਡਿਨਡਿਗੁਲ**

**(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2022 ਦਾ 1592)**

**17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023**

**[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.ਜੇ.]**

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1988: ਉਪ-ਧਾਰਾ 7, 13 (1) (ਡੀ) 13 (2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਤੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਸੌਂਪਣ ਲਈ 500/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰੈਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ - ਟ੍ਰੈਪ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ੈਡੋ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। 13 (1) (ਡੀ)-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਹੋਲਡ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ  ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ। 7, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਇਹ ਪੈਸੇ ਦੀ ਸਧਾਰਣ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ-ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ-ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ-ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ  ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ। 7 ਅਤੇ ਭਾਗ. 13 (2) ਭਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 13 (1) (ਡੀ) ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚਾਰਜ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਧਾਰਾ . 464.

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973: ਧਾਰਾ  464-ਫਰੇਮ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ, ਜਾਂ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਆਯੋਜਿਤ: ਧਾਰਾ  ਦੇ ਤਹਿਤ. 464, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ-ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਭੁੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਨੀਰਜ ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸਰਕਾਰ) ਦਾ ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) 2022 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ. ਸੀ. 1724-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2011) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 272; ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਸਾਬਕਾ ਜੀ. ਐਨ. ਆਰ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ (2013) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 186-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

| | | |
|---|---|---|
| (2011) 9 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 272 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ | ਪੈਰਾ 8 |
| (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 186 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ | ਪੈਰਾ 8 |

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1592

2012 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਨੰਬਰ 140 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 08.01.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਐਸ. ਨਾਗਾਮੁਥੂ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਬੀ. ਬਾਲਾਜੀ, ਐੱਮ. ਪੀ. ਪਾਰਥੀਬਨ, ਦੁਵਵਰੀ ਸੁਬਰਾਮਣਿਆ ਭਾਨੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਰਾਜਾ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰਨ ਐੱਸ., ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ। ਡਾ. ਜੋਸਫ਼ ਅਰਸਟੋਟਲ ਐਸ., ਸ਼ੋਭਿਤ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੈਦੇਹੀ ਰਸਤੋਗੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ.

ਤੱਥ

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1988 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਪੀਸੀ ਅਧਿਨਿਯਮ') ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 2,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਡਿੰਡੀਗੁਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੰਨੀਵਾੜੀ ਵਿਖੇ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਐਮ. ਸੁੰਦਰਮੂਰਤੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਨੇ 16.05 ਸੈਂਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 12 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸੀ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

**ਸੰਦਰਜਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਨਿਰੋਧਕ ਡਿਨਡਿਗੁਲ**

**[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਜੇ.]**

880/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਉੱਤੇ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 190/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਰਸੀਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 16 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਐੱਫ. ਐੱਮ. ਬੀ. ਸਕੈਚ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਕੈਚ ਉਸ ਨੇ 31 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਕੈਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਈਟ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਾਈਟ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਟੋਪੋ ਸਕੈਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਖੇਤੀ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 6 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11.30 ਵਜੇ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਸੌਂਪਣ ਲਈ 500/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, 11 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਐਂਟੀ-ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

3. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, 12 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 13 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸ਼ੈਡੋ ਗਵਾਹ ਮਾਈਕਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ ਗਿਆ।

4. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ 12 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਐਨ ਧਨਮ ਜਯਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਐਮ.ਸੁੰਦਰਮੂਰਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਮਾਈਕਲ ਸ਼ੈਡੋ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਚੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ, ਐਸ ਕਾਥੀਰੇਸਨ ਅਤੇ ਕਲਾਈਸੇਲਵੀ ਤੋਂ ਉਸ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਬਮਿਸ਼ਨ

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਸ ਨਾਗਾਮੁਥੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6 ਅਗਸਤ 2004 ਅਤੇ 13 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੰਗਾਂ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ 12 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ 12 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੁਕਸ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 6 ਅਗਸਤ 2004 ਅਤੇ 13 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਦੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੈਡੋ ਗਵਾਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਨੇ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ 500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਜੋਸਫ ਅਰਿਸਟੋਟਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (ਸੰਖੇਪ 'ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

8. ਉਸ ਨੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [1] ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਸਾਬਕਾ ਜੀ. ਐਨ. ਆਰ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ [2] ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨੀਰਜ ਦੱਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ)[3] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੰਗ ਦਾ ਸਬੂਤ ਲੱਭਣਾ

9. ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ

1.(2011) 9 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 272

2.(2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 186

3.2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1724

**ਸੈਂਦਰਜਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਨਿਰੋਧਕ ਡਿਨਡਿਗੁਲ**

**[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਜੇ.]**

ਪੀ. ਸੀ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨੀਰਜ ਦੱਤਾ 3 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀਸੀ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ।

10. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਮੰਗ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਥਿਤ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

11. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਸ਼ੈਡੋ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ -3).ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਰਕਮ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੀ. ਸੀ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ 26 ਜੁਲਾਈ 2018 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, 'ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ' ਹੈ। ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

12. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13 (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਧਾਰਾ 13 (1) (ਡੀ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਅਤੇ (ii) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਪਰ ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

13. ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਦੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਚਾਰਜ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈਃ

"ਤੁਸੀਂ, 27.10.2003 ਤੋਂ 27.10.2003 ਤੱਕ ਕੰਨੀਵਾੜੀ, ਡਿੰਡੀਗੁਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਸੁੰਦਰਮੂਰਤੀ ਦੁਆਰਾ 12.07.2004 ਨੂੰ ਖਰੀਦੀ ਗਈ 16.05 ਸੈਂਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 500/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 500/- ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਧਾਰਾ  ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਅਧਿਨਿਯਮ 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

14. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 6 ਅਤੇ 13 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਅਤੇ 13 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

15. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 6 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਕਥਿਤ ਮੰਗ ਅਤੇ 13 ਅਗਸਤ 2004 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਬਾਰੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਚਾਰਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਚਾਰਜ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਫਰੇਮਿੰਗ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਫਰੇਮ ਚਾਰਜ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

**ਸੌਂਦਰਜਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਨਿਰੋਧਕ ਡਿਨਡਿਗੁਲ**

**[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਜੇ.]**

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਵੀ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਦੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵੇ।

17. ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤਃ ਯਸ਼ ਚਵਾਨ ਅਤੇ ਤਮਾਨਾ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

**ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Pallav

PALLAV THAKUR ADVOCATE